

ХОРВАТСЬКИЙ ДОСВІД РЕГУЛЮВАННЯ ВИНИКНЕННЯ ТРУДОВИХ ВІДНОСИН ІЗ КАНДИДАТОМ НА ПОСАДУ СУДДІ

Олена Віталіївна КАРПУШОВА,

суддя Шостого апеляційного
адміністративного суду (м. Київ)

У відповідності до ч. 1 ст. 123 Конституції Хорватії [1], суддя займає свою посаду безстроково. При цьому хорватський конституціодавець, на відміну, приміром, від німецького, не встановлює базові вимоги до спеціальної трудової правосуб'єктності кандидата на посаду судді. Спеціальна трудова правосуб'єктність (саме кандидата на посаду судді) є досить розмитою та виявляється у наступних вимогах:

1) наявність у особи громадянства Республіки Хорватії. У ч. 1 ст. 51 Закону РХ «Про Державну судову раду» від 1 жовтня 2010 року [2] суддею може бути призначено лише особу, яка володіє хорватським громадянством, яке у відповідності до ст. 3 Закону РХ «Про громадянство Хорватії» від 26 червня 1991 року [3] може бути отримано за походженням, у результаті народження на території Республіки Хорватії чи натуралізації, а також на підставі положень міжнародних договорів;

2) наявність спеціальної юридичної освіти. Кандидат на посаду судді повинен здобути юридичну освіту. Між тим, у ч. 2 ст. 51 Закону РХ «Про Державну судову раду» вказується, що судьями муніципальних, господарських та адміністративних судів може бути призначена особа, яка закінчила Державну школу суддівських чиновників (*Državna škola za pravosudne dužnosnike*). Поряд із тим, зауважимо, що можливість особи розглядатись в якості кандидата на посаду судді у першій інстанції у результаті закінчення відповідної школи з'явилась з 1 січня 2013 року [4, с. 31, 34–35];

3) наявність стажу роботи. У ч. 3 ст. 51 Закону РХ «Про Державну судову раду» зазначається, що на посаду судді може претендувати особа, яка проходила службу в якості судового чиновника (*pravosudni dužnosnik*) протягом не менше десяти років. Між тим, судьями вищих судів може бути призначена особа, котра, як мінімум дванадцять років працювала в якості судового чиновника, а судьями ВС РХ (*Vrhovni Sud Republike Hrvatske*) – особа, котра, як мінімум п'ятнадцять років працювала в якості судового чиновника, на посаді юриста чи працювала нотаріусом, професором юридичних наук, здала іспит (*pravosudni ispit*) та має п'ятнадцятирічний досвід роботи після успішної здачі цього іспиту, щонайменше 20 років успішної роботи в правовому полі, що підтверджується відповідними публікаціями цієї особи у професійних та наукових виданнях.

У ч. 1 ст. 124 Конституції Хорватії та ст. 42 Закону РХ «Про Державну судову раду», зазначається, що за призначення суддів в Республіці Хорватії відповідає Державна судова рада (*Državno sudbeno vijeće*), яка є відповідальною за забезпечення, встановлення судової рівноваги (*uspostavljanje pravosudne ravnoteže*) [5, с. 158]. Вказане підтверджується тим, що згідно із вимогами ч. 1 ст. 124 Конституції Хорватії вказаний

орган є автономним та незалежним органом, котрий має забезпечувати самостійність (*samostalnost*) і незалежність (*neovisnost*) судової влади у Республіці. Державна судова рада у відповідності до Конституції та ч. 1 ст. 42, статей 43, 44 зазначеного Закону РХ самостійно, неупереджено, виходячи з критеріїв, встановлених законом, приймає рішення про призначення, просування, переведення, звільнення та притягнення до дисциплінарної відповідальності суддів і голів судів, за винятком Голови ВС Республіки Хорватії. При цьому, рішення про призначення судді Рада: 1) приймає більшістю членів Ради на своїх сесіях, котрі скликаються президентом Ради (якщо він відсутній, то його замісником), або ж на позачергових сесіях, які скликаються за пропозицією не менше п'ятих членів Ради; 2) обґрунтовує положеннями чинного хорватського законодавства, враховуючи результати «інтерв'ювання» (*razgovor*) Ради з кандидатом на посаду судді, які можуть фіксуватися на аудіовізуальних пристроях та можуть публікуватися під час прийняття рішення на офіційному веб-сайті Ради; 3) у розумний строк публікуються на офіційному веб-сайті Державної судової ради (<http://www.dsv.pravosudje.hr>).

Разом із тим, процедура призначення судді, як обов'язкова процедура, що передує виникненню та початку перебігу службово-трудова правовідносин суддів у Хорватії, розпочинається з опублікуванням Державною судовою радою у відповідності до ст. 53 Закону РХ «Про Державну судову раду» оголошення про вакансії в офіційній газеті Республіки «Народна новина» (*Narodne novine*). Так само Рада може публікувати, за необхідності, в газеті «Народна новина» й інші оголошення (зокрема, додаткові оголошення, уточнення попереднього оголошення тощо), в яких міститься заклик до кандидатів на посаду судді подати відповідні заяви протягом певного терміну, який не може бути менше 15 днів і не повинен перевищувати 30 днів. Окрім того, відповідні оголошення також дублюються на офіційному веб-сайті Ради.

Сама ж процедура відбору суддів врегульовується статтями 54 і 55 Закону РХ «Про Державну судову раду» та Правил з оцінки в процесі призначення суддів [6] (далі – Правила з оцінки), в якому регламентується порядок ведення та оцінки інтерв'ювання кандидатів на посаду судді, способів оцінки кандидата на посаду судді, а також визначення списків кандидатів на посаду судді, прийняття рішення в призначенні суддів. Відтак, судовий чиновник, у період, котрий визначений в оголошенні про конкурс на посаду судді, може подати відповідну заяву на оголошення про вакансію судді. До цієї заяви додаються також документи (оригінали або ж їх копії), а саме: а) резюме заявника; б) документи, котрими підтверджується наявність громадянства Хорватії; в) документ, який підтверджує факт завершення програми навчання у Державній школі суддівських чиновників (замість цього документу заявники на вакантні посади вищих та окружних судів надають довідку, яка засвідчує факт виконання функцій суддівського чиновника протягом не менше восьми років); г) документ, котрий підтверджує, що відносно заявника не було порушено кримінального провадження протягом останніх шести місяців. У тому разі, якщо заявник подає неповну заяву або ж додатки до заяви не є

в належній формі засвідченими, Рада не допускає відповідного заявника до участі в конкурсі на посаду судді, а тобто, до подальших етапів конкурсу – письмового екзаменування та інтерв'ювання.

Усі заявники, котрі були допущені Радою до конкурсу вважаються кандидатами на посаду судді та допускаються до процедури письмової перевірки знань (*pisana provjera znanja*), що полягає у написанні кандидатом на посаду судді однієї чи кількох письмових робіт. На основі письмового екзаменування кандидат може отримати максимум 150 балів. Поряд із тим, що стосується кандидатів на посаду судді, котрі були висунуті судовими радами муніципальних, господарських або ж адміністративних судів, та, які закінчили Державну школу суддівських чиновників, їх обрання має ґрунтуватися на підсумковій оцінці, отриманій ними у Державній школі, та досягнутих балах на інтерв'юванні з кандидатами. Тобто, вказані кандидати не здають письмового іспиту.

Звернемо увагу на те, що у ст. 3 Правил з оцінки зазначається, що інтерв'ювання кандидатів на посаду судді має проводитися членами Державної судової ради на сесії, на якій присутні не менше шести членів Ради. При цьому, Рада має засідати в тому ж складі при всіх інтерв'юваннях з усіма кандидатами на ті ж судові посади. У тому ж випадку, якщо член Ради залишає сесію до закінчення інтерв'ювання всіх кандидатів, Рада буде приймати остаточне рішення без нього за умови дотримання правила про мінімальну кількість членів Ради (тобто в кількості шести осіб).

У відповідності до вимог статей 4 і 5 Правил з оцінки кандидати запрошуються на інтерв'ювання шляхом завчасного (щонайменше, за вісім днів до інтерв'ю) публікування на веб-сайті Ради відповідного оголошення, і виступають перед Радою в алфавітному порядку. Інтерв'ю з кандидатами повинно проводитися членом Ради, котрий визначається членами цього органу за згодою або більшістю голосів, хоча кожен член Ради може задавати питання кандидату на посаду судді, котрий бере інтерв'ю, та запитувати додаткову, уточнюючу інформацію. Крім того, в зазначених Правилах вказується, що під час інтерв'ювання Радою розглядаються та оцінюються: а) здатність кандидата приймати рішення; б) почуття справедливості кандидата, а також його здатність до належного та відповідального виконання власних обов'язків; в) мотивація кандидата для роботи в судових органах; г) попередня робота та діяльність, що є важливою для успішного виконання кандидатом суддівських обов'язків. Після проведення перевірки знань та інтерв'ювання кандидата на посаду судді, в заведеному на нього протоколі (*zapisnik za kandidata*) вносяться наступні данні: а) ім'я та прізвище кандидата; б) назва суду, на посаду судді якого претендує кандидат; в) особистий пароль кандидата (*osobna zaporka kandidata*), який присвоюється після виконання процедури; г) дата перевірки знань кандидата та проведення інтерв'ювання; ґ) кількість балів, отриманих кандидатом після для перевірки його знань; д) рейтинг кандидата на посаду судді; е) бали, отриманні кандидатом під час інтерв'ювання (у ході інтерв'ювання кандидат може отримати до 20 балів); є) загальна кількість балів.

Список використаних джерел:

1. Ustav Republike Hrvatske, 22.12.1990 (pročišćeni tekst; mijenjan 11.12.2013). URL: <https://www.zakon.hr/z/94/Ustav-Republike-Hrvatske> (дата звернення: 19.04.2018).
2. O Državnom sudbenom vijeću: Zakon Republike Hrvatske, 01.10.2010 (pročišćeni tekst; mijenjan 01.09.2018). URL: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2010_10_116_3051.html (дата звернення: 03.09.2018).
3. O hrvatskom državljanstvu: Zakon Republike Hrvatske, 26.06.1991 (pročišćeni tekst; mijenjan 2015). URL: <https://www.zakon.hr/z/446/Zakon-o-hrvatskom-dr%C5%BEavljanstvu> (дата звернення: 19.04.2018).
4. Jakovina D. Državno sudbeno vijeće u pravnom sustavu Republike Hrvatske. *Sveske za javno pravo*. 2014. Vol. 16. S. 31–40.
5. Knol Radoja K. Osiguranje neovisnosti pravosuđa kroz institut imenovanja sudaca. *Zagrebačka pravna revija*. 2014. Vol. 3(2). S. 149–168.
6. O vrednovanju u postupku imenovanja sudaca: Pravilnik, 16.06.2011. URL: http://www.dsv.pravosudje.hr/index.php/dsv/propisi/pravilnik_o_vrednovanju_u_postupku_imenovanja_sudaca (дата звернення: 21.04.2018).